

HOE ALLES-IN-1 JENAPLANSCHOLEN KAN HELPEN

WIM VAN GELDER

Else en Peter Petersen zeiden het bijna 100 jaar geleden al: zonder goede werkmiddelen geen goede Jenaplanscholen. Omdat voldoende goede werkmiddelen in de bovenbouw ontbraken zijn ondergetekende en andere ervaren (Jenaplan-) groepsleiders die zelf gaan ontwikkelen.

Het resultaat: Alles-in-1, dat gereed is voor de leerjaren 5 t/m 8. Vanaf juni 2012 ook voor groep 4. Dit artikel laat aan de hand van enkele belangrijke Jenaplankenmerken zien hoe Jenaplandoelen en enkele Jenaplanbasisactiviteiten door het gebruik van Alles-in-1 effectiever gerealiseerd kunnen worden.

Wereldoriëntatie als hart van het onderwijs

Jenaplanscholen willen liever niet met vakmethoden werken, omdat dat *onderwijs in samenhang* in de weg staat. Maar Jenaplanscholen die veel tijd besteden aan het ontwikkelen van eigen thema's/projecten lukt het vaak onvoldoende om alle verplichte leerdoelen aan te leren. Hierdoor wordt er vooral in de bovenbouw vaak gewerkt met compromissen waar niemand blij van wordt. Alles-in-1 is ontwikkeld om deze patstelling te doorbreken. Daarin zijn de kern- en leerdoelen van alle vakgebieden buiten rekenen, gym en handschriftontwikkeling, organisch opgenomen. Dat betekent dat er voor spelling, grammatica, (begrijpend) lezen, alle andere taalaspecten, alle zaak/kennisvakken, alle expressievakken en Engels geen vakmethoden of andere leermiddelen nodig zijn. Dat bespaart tijd en geld. Namens de inspectie heeft de *stichting leerplanontwikkeling (SLO)* onderzocht of alle taalkerndoelen in Alles-in-1 opgenomen zijn. Dat bleek volledig het geval.

Gesprek

In veel Jenaplanscholen is de *kring* een soort babbelkring waarin kinderen vertellen wat ze hebben meegemaakt. Zolang zo'n gesprek betekenisvol is dient daarvoor ruimte te zijn. Maar vaak zie je dezelfde kinderen met dezelfde soorten verhalen komen. Dat leidt tot weinig betrokkenheid en weinig leerrendement. Ook levert zo'n kring geen bijdrage aan *wereldoriëntatie*, dat toch het *hart van ons onderwijs* dient te zijn. Via de Alles-in-1-projecten is voor *kringen* de volgende voeding beschikbaar:

- voor de **leeskringen** zijn er *drie soorten teksten* (informatieve teksten, verhalen en gedichten), die (door kinderen goed voorbereid) voorgedragen worden. De *handboeken* bevatten ideeën voor verdiepende gesprekken;
- voor de **verslagkringen** werken kinderen in tafelgroepen aan *deelonderwerpen* binnen het gemeenschappelijke thema. Er worden ideeën aangereikt om werkstukken via een *rolverdeling* uit te werken;
- voor de **onderzoekskringen** zijn er *doe-activiteiten* en *leskisten*. *TIPkaarten* helpen kinderen om in *tafelgroepen* zelfstandig *onderzoeks- en ontdekactiviteiten* uit te voeren.

Werk en blokperiode

Via de *Gruppenarbeit* die Petersen voorstelde, werkten tafelgroepen in Jena aan deelthema's binnen het gemeenschappelijke thema. Nu is in veel Jenaplanscholen de *blokperiode* een soort *keuze-uur*. Vaak staat daarin niet wereldoriëntatie, maar de *weektaak* met *cognitieve opdrachten uit vakmethoden centraal*. Dit om te zorgen dat alle leerdoelen gehaald worden. Omdat tijdens de Alles-in-1-projecten alle leerdoelen toch geleerd worden, is dat niet nodig en kan aan *thema-georiënteerde activiteiten* gewerkt worden:

- opdrachten over informatieve teksten, verhalen en gedichten;
- computeropdrachten;
- doe- en onderzoekopdrachten, m.b.v. leskisten en TIPkaarten;
- voorbereiden voordrachten voor de leeskringen;
- werken met topo-kaarten en cd-roms voor topografie;
- werken met cd-roms voor Engels en de weekopdrachten daarvan;
- oefenen met (contextgebonden) weekwoorden voor spelling en woordenschat;
- werken aan eigen werkstukken en (powerpoint-)presentaties;
- lezen/bekijken van boeken en sites over het projectthema.

Vieringen

In de handboeken staat aangegeven hoe *vieringen* kunnen bijdragen aan *wereldoriëntatie*. Ieder thema/project kan afgesloten worden met een *tentoonstelling* van werkstukken voor wereldoriëntatie en resultaten van expressie- en doeopdrachten, eventueel met losse optredens van de drama- en dansopdrachten. Maar ook een complete *musical* is mogelijk, waarbij van muziek, dansen, toneelstukken en handvaardigheidswerkstukken een geheel gemaakt is.

Iedere projectweek begint met een *film* over een *deelthema*. Samen met de andere Alles-in-1 werkmiddelen worden zo *gereedschappen* aangereikt waarmee groepsleiders *pedagogische situaties* kunnen creëren waarin kinderen gemotiveerd en zeer betrokken zichzelf en elkaar ontwikkelen. Dat proces maakt van een groep een echte *leef- en werkgemeenschap*. Hoe dit gereedschap gebruikt wordt, bepaalt iedere school zelf.

*Wie Jenaplancollega's wil spreken die met Alles-in-1 werken
mail: info@alles-in-1.org.*

*Wie meer wil weten kijkt op: www.alles-in-1.org.
Voor een zichtzending of presentatie kunt u bellen: 0224-214745.*

Auteur: Wim van Gelder